

Elevstøtte 2012/13

Efterskoleforeningen
Vartov
Farvergade 27, H, 2.
1463 København K

Notat af Sophus Bang Nielsen

Tlf. 33 12 86 80
Fax 33 93 80 94

Dato
20. september 2012

info@efterskoleforeningen.dk
www.efterskoleforeningen.dk

Elevstøtte og elevbetaling i skoleåret 2012/13

Der er foreløbigt indsamlet oplysninger om elevstøtte og elevbetaling for ca. 18.000 elever på 167 af 255 skoler. Sammenligningen med skoleåret 2011/12 tager udgangspunkt i situationen ved skolestart, idet der ikke foreligger data for andet halvår af dette skoleår. Der er således ikke taget højde for, at elevstøtten fra januar 2012 blev væsentligt forbedret, og at egenbetalingen derved også blev reduceret.

Udvikling i statsstøtten

Tabel 1: Udvikling i gennemsnitlig støtte målt i årets priser 2004/05 til 2012/13¹

	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Støtte årets priser	765	772	780	794	802	818	840	775	849
Støtte 2004 priser	765	782	799	817	835	853	872	891	910
Egne tal									

(gennemsnit på elevniveau – der indgår 18.347 elever i beregningen)

Medianværdien på elevniveau er noget højere end gennemsnittet nemlig 867 kr.

Kommentar til udviklingen: Tabel 1 viser tydeligt, hvor alvorligt støtten blev reduceret i første halvår af 2011/12, som følge af den daværende regerings genopretningspakke. Det fremgår også, at støtten i 2012/13 er på niveau med situationen i 2010/11 set i relation til udvikling i årets priser, og at den nuværende regering dermed har indfriet sit løfte om at tilbagerulle besparelsen.

Udviklingen af den gennemsnitlige støtte målt i 2004 niveau fortæller om to forhold. Dels at støtten til eleverne år efter år i denne periode er blevet reguleret mindre end pris- og lønudviklingen ville tilsi, og dels at elevforældrenes indkomstforhold i perioden har rykket sig i retning af, at der bliver flere velhavende forældre. Det første forhold hænger sammen med, at støttesatserne reguleres på samme måde som overførselsmidler – altså med lavere sats end PL-satsen. Det andet forhold skyldes, at det har været stadig sværere for lav- og mellemindkomst familier at få råd til et efterskoleophold. I forhold til 2012/13 er de stærkt forbedrede muligheder for brug af supplerende støtte i forhold til disse familier næppe slået fuldt igennem i elevrekruttering. Endelig – som det vil fremgå af tabel 5 – er elevstøtten markant lavest på de største efterskoler. Det er ikke mindst på disse store skoler, at der er i år er sket en elevtilvækst, ligesom de i højere grad end mindre skoler har kunnet melde alt optaget.

Forskelle på skoleniveau: Udregnes gennemsnittet i stedet som et gennemsnit for de skoler, som har afleveret oplysninger, når vi frem til et gennemsnit på 869 kr. og en medianværdi på 860 kr.

Det højeste gennemsnit på en skole er 1021 kr., og det laveste er 711 kr. Forskellen mellem skolen med højest gennemsnitlig statsstøtte og den med lavest udgør således 310 kr. Sidste år var den største forskel 377 kr., og forskellen – spredningen skolerne imellem – er tydeligvis reduceret, som led i den forbedrede støtteordning.

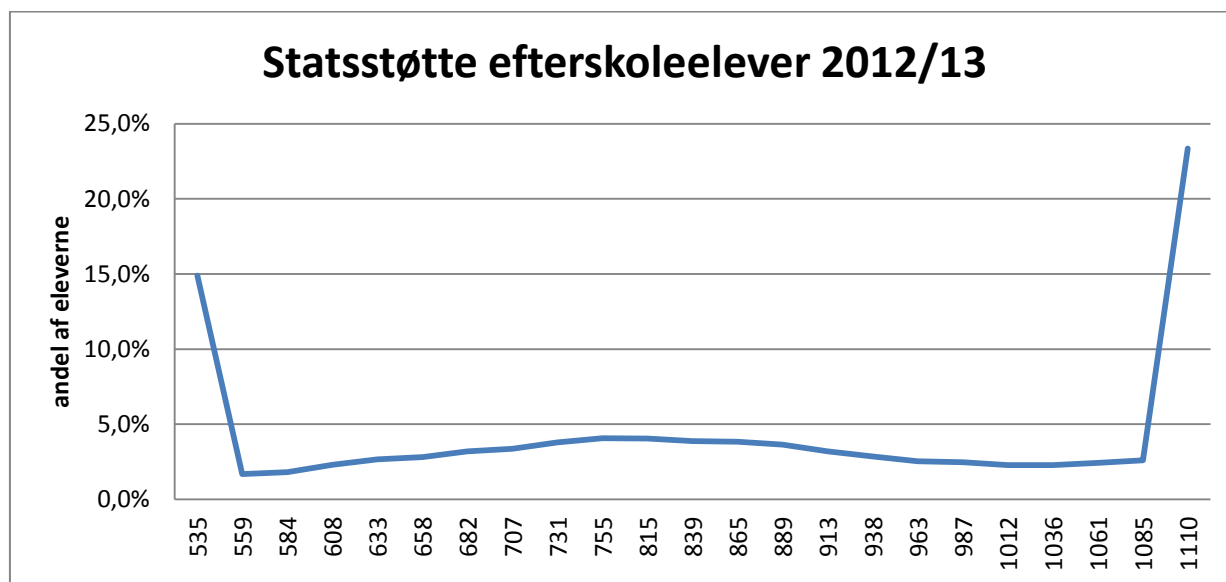
¹ I tabellerne gengives tal beregnet som gennemsnit på *elevniveau*. Dette tal adskiller sig lidt fra et gennemsnit beregnet for 167 skoler, men tallet på elevniveau må betragtes som det mest pålidelige. Endvidere er beregnet medianværdier for såvel skoler som elever. Medianværdien er udtryk for, at halvdelen af skolerne/eleverne er over og halvdelen under medianværdien. Hvis der er stor spredning i tallene – fx som en pukkel ved maksimal og minimal støtte – fortæller medianværdien mere om fordelingen end gennemsnitsværdien.

Fordeling på største og mindste elevstøttesats: Den maksimale statsstøtte er 1.110 kr. for indkomster under 315.001. Som det fremgår af tabel 2, får 23,4 % af eleverne maksimal statsstøtte. 14,9 % af eleverne får mindste statsstøtte, fordi indkomsterne er over 840.000 kr.

Tabel 2: Elever på maksimal og minimal elevstøtte

	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
andel max støtte	24,1	38,4	38,1	36,2	34,5	33,2	34,2	24,8	23,4
andel min støtte	10,3	4,3	4,8	5,6	6,9	8,5	9,8	6,7/11,5	14,9
max og min i alt	34,4	42,7	42,9	41,8	41,4	41,7	44,0	31,4/36,3	38,3

I 2011/12 faldt andelen med maksimal støtte til det niveau, der var gældende før elevstøtteomlægningen i 2005/06, hvor man omlagde støtte for dels at øge tilskuddet til mellemindkomster, dels at øge det interval, der udløste maksimal elevstøtte. Faldet i 2011/12 skyldtes omlægning til husstandsindkomst, som betød, at færre "ikke husstandsmæssigt enlige forsørgere" fik maksimal støtte. Forbedringen af elevstøtteordningen iværksat i foråret 2012 har tydeligvis ikke som forventet betydet, at der blev flere med maksimal støtte. I stedet er der blevet flere elever, der kun får mindste støtten.

Diagrammet viser tydeligt, at der fortsat ikke er tale om en jævn spredning på alle støtteintervaller.

Kommentar til udviklingen: Det er ikke et mål i sig selv, at eleverne skal fordele sig jævnt over støtteskalaen, men det kan give anledning til bekymring, hvis de seneste ændringer i elevstøtten ikke fremover fører til, at der er flere elever, der får maksimal støtte, og såfremt andelen med mindste støtten ikke bliver mindre.

Udvikling i skolepengene

Tabel 3: Udvikling i gennemsnitlige skolepenge målt i årets priser 2004/05 til 2012/13

	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Skolepenge årets priser	1.424	1.484	1.538	1.594	1.681	1.767	1.845	1.920	1.989
Skolepenge 2004 niveau	1.424	1.455	1.487	1.520	1.554	1.588	1.623	1.658	1.698
Egne tal									

(gennemsnit på elevniveau - der indgår 17.491 elever i beregningen)

Medianværdien beregnet på elevniveau er 1.977 kr. om ugen.

Kommentar til tabel: Udviklingen i pris- og lønindeks ville tilsige en stigning på 19 procent siden 2004/05, men den faktiske stigning er på 40 procent. Der er mange årsager til, at skolerne har været nødt til at hæve skolepengene, men den deraf følgende stigende egenbetaling er en alvorlig trussel i relation til elevrekruttering.

Forskelle på skoleniveau: Gennemsnittet udregnet blandt 167 skoler udgør 1.966 kr. og medianværdien 1.950 kr. Mediantallet på 1.950 er udtryk for, at halvdelen af skolerne opkræver mere end dette beløb og halvdelen mindre. Spredningen går fra 1.700 kr. til 2.257 kr. om ugen - en forskel på 557 kr.

Der er også elever, der har højere skolepenge end de 2.257 kr., idet nogle skoler har meget differentieret betaling for ture m.v. At gennemsnittet per elev er større end beregnet per skole er tydeligt udtryk for, at der er flest elever på de større skoler, og at de større skoler opkræver betydeligt mere end de mindre skoler i skolepenge – se tabel 5 (jf. også, hvor meget lavere mediantallet på skoleniveau er).

Udvikling i egenbetaling

Tabel 4: Udvikling i gennemsnitlig egenbetaling målt i årets priser 2004/05 til 2012/13

	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Egenbetaling årets priser	642	690	737	787	856	926	986	1.125	1.108
Egenbetaling 2004 niveau	642	656	671	685	700	716	732	748	764
Egne tal									

(gennemsnit på elevniveau – der indgår 17.202 elever i beregningen)

Medianværdien på elevniveau er 1.112 kr.

Kommentar til tabel: Når udviklingen i statsstøtten ikke følger med pris- og lønudvikling, og når skolepengene stiger mere end denne, giver det sig selv, at egenbetalingen også stiger, men en stigning på 73 procent siden 2004/05 er voldsom. Man kan så glæde sig over, at den gennemsnitlige betaling i år er lavere end sidste år, og at flere elever i år har nydt godt af, at skolerne har haft markant flere midler til rådighed til individuel nedsættelse af betalingen. NB: der er ikke taget højde for støtteforbedringen per 1.1.2012 og deraf følgende lavere egenbetaling efter 1.1.2012.

Forskelle på skoleniveau: Gennemsnittet for 167 skoler er 1.052 kr., og mediantallet 1.062 kr. Der er en spredning fra 530 kr. til 1.549 kr. i gennemsnitlig egenbetaling. Egenbetalingen er lavest på de skoler, hvor en stor del eller hovedparten af eleverne får anden støtte end statsstøtten, og på de skoler, der har fastsat lave skolepenge.

1,5 % af eleverne har en egenbetaling på under mindstebetalingen på 129 kr. Det skyldes, at eleverne typisk får hele efterskoleudgiften betalt af deres hjemkommune.

5,8 % af eleverne får nedslag i egenbetalingen, dels i form af kommunale tilskud og dels finansieret af skolernes tilskud til dette formål. Samlet set ydes der et nedslag i egenbetalingen på knap 19 mio. kr.

Tabel 5: Gennemsnitlige skolepenge, statsstøtte, indkomstgrundlag og egenbetaling

tal 12/13	Skolepenge	Statsstøtte	Indkomst i 1.000	Egenbetaling	Antal elever	Antal skoler
24-49	1.941	923	506.	925	406	11
50-69	1.930	917	511.	916	1.264	21
70-89	1.942	914	523.	958	2.401	31
90-109	1.936	877	583.	1.030	3.016	30
110-129	1.986	833	625.	1.128	3.840	32
130-149	1.981	840	618.	1.133	2.314	17
150-550	2.035	803	678.	1.216	5.277	25
.	1.966	869	552.	1.052	18.518	167

I tabel 5 har vi samlet gennemsnitsoplysninger for de 167 skoler, der indtil videre har indrapporteret til foreningen.

Kommentar til tabellen: Selv om der indenfor alle størrelsesintervaller er nogen forskel skolerne imellem, viser tabellen tydeligt, hvor stor en forskel, der er på de større og de mindre efterskoler. På skoler med under 90 elever, er den gennemsnitlige egenbetaling under 1.000 kr. per kursusuge, dels i kraft af at eleverne får højere statsstøtte end gennemsnittet, og dels i kraft af at skolerne opkræver mindre i skolepenge end gennemsnittet. Omvendt er den gennemsnitlige forældrebetaling på skoler med over 150 elever betydelig højere end på de mindre, både fordi elevstøtten er meget lavere, og fordi skolepengene ligger en del over gennemsnittet. Der er også markante forskelle i gennemsnitligt indkomstgrundlag.

Udvikling i indkomstgrundlag

Tabel 6: Udvikling i indkomstgrundlag 2004/05 til 2011/12

	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Snit årets priser	386.075	398.212	392.673	437.578	459.540	481.359	506.995	570.804*	551.733
Snit 2004 niveau	386.075	394.569	403.249	412.121	421.187	430.453	439.923	449.602	459.493
Egne tal									

(gennemsnit på elevniveau – der indgår kun 17.268 elever i denne beregning) *Tallet for 2011/12 er formentlig behæftet med rapporteringsfejl opstået i forbindelse med overgang til husstandsindkomst.

Medianværdien på elevniveau er 553.195 kr.

Kommentar til tabel: Det indkomstgrundlag, elevstøtten beregnes ud fra, er fra 2004 til i år steget med 43 procent, hvor udviklingen i pris- og lønindeks kun har været på 19 procent. Der er således blevet en større andel af forældre med høje indtægter, hvilket også er afspejlet i, at den statslige elevstøtte er blevet relativt mindre igennem årene.

Forskelle på skoleniveau: Tilsvarende gennemsnit og mediantal på skoleniveau er 587.133 kr. og 584.378 kr. men med en spredning fra en skole med et gennemsnit på 918 t.kr. til en anden med kun 366 t.kr., altså godt en halv mio. kr. i forskel i gennemsnitlig indkomst.

Resume

Den nuværende regering annoncerede i forbindelse med sin tiltræden, at det fremover skal være økonomisk overkommeligt for alle familier at sende et barn på efterskole, og at man derfor ville "rulle den tidligere regerings besparelser tilbage". I forbindelse med finansloven blev dette løfte indfriet i form af en elevstøtteordning, der har en skala svarende til den, der var gældende før den såkaldte genopretningspakke, men fastholder husstandsindkomst som beregningsgrundlag. Endvidere blev midlerne til individuel supplerende støtte fordoblet.

Ændringerne i elevstøtten blev dog ikke suppleret med friholdelse på driftstilskuddene for besparelser og effektiviseringskrav. Tilskuddet til skolerne er således ikke fulgt med udviklingen i skolernes udgifter, hvilket har ført til, at egenbetalingen står for 56 % af skolepengene – en stigning i forhold til situationen før genopretningspakken, hvor egenbetalingen udgjorde 53 %, men dog et fald i forhold til sidste skoleår, hvor egenbetalingen udgjorde 60 % af skolepengene.

Denne analyse viser effekten af disse ændringer. Vi kan glæde os over et meget lille fald i egenbetaling i forhold til sidste skoleår, når vi sammenligner situationen ved skoleårets start, og konstaterer, at faldet nok ville være større, hvis der ikke især havde været en tilvækst af elever med relativt velhavende elever på de større skoler, hvor skolepengene generelt set ligger noget over gennemsnittet.

Spredningen i skolepenge, genopretningen af støtten, samt de forøgede midler til individuel supplerende støtte indebærer også, at målsætningen om, at det skal være økonomisk overkommeligt for alle familier at sende et barn på efterskole er realiserbar, når egenbetalingen på skoler med under 90 elever i gennemsnit ligger under 40.000 kr. for 42 uger, medens valget af en af skolerne med over 150 elever og en gennemsnitlig egenbetaling over 50.000 kr. nok bliver en større økonomisk udfordring.